

FITXA TÈCNICA

L'equip de treball està format per un nucli d'arqueòlegs vinculats al Departament de Prehistòria de la UAB, ampliat amb professionals d'altres institucions.

Coordinació del projecte.

- Dr. Miquel MOLIST, Professor de Prehistòria de la UAB.
- Dr. Phillipe CHAMBON, Investigador del CNRS (França).
Estudi de les sepultures. Anàlisi de les pràctiques funeràries a partir de la disposició de les restes òssies, estructura i objectes associats. Èmfasi en els gestos funeraris: sepultures primàries o secundàries, processos tafonòmics...
- Dr. Xavier CLOP, Becari Postdoctoral a la Maison de l'Orient Méditerranéen (França).
Estudi de restes ceràmiques. Matèria primera i tècniques de fabricació. Treball amb el Prof. A. Alvarez en les definicions petrogràfiques. Estudi de l'utilatge macrolític.
- Dra. Maria SAÑA, Professora de Prehistòria de la UAB.
Estudi arqueozoològic del jaciment. Una primera aproximació va ser realitzada pel Prof. J. Nadal, de la UB.
- Dr. Juan Francisco GIBAJA, Col·laborador del Museu d'Arqueologia de Catalunya.
Estudi de la indústria lítica tallada. Anàlisi de les restes lítiques tallades de les sepultures ja realitzada per a la tesi doctoral (vegeu bibliografia).
- Dr. Aureli ÀLVAREZ, Professor de la UAB.
Determinació i estudi de les matèries lítiques utilitzades i per a la fabricació ceràmica. Estructura petrogràfica, fonts d'aprovisionament...
- Dr. Alejandro PÉREZ-PÉREZ i Josep ANFRUNS. Professor i Col·laborador respectivament del Departament d'Antropologia de la Universitat de Barcelona.
Estudi Antropològic.
- Dr. Eduardo ARROYO i Dra. Eva FERNÁNDEZ Professor i investigadora de la Universidad Complutense de Madrid.
Recuperació i anàlisi del DNA antic.
- Dr. Ramon BUXÓ. Conservador del Museu d'Arqueologia de Catalunya.
Estudi de les restes carpològiques.
- Dr. Josep BOSCH. Conservador del Museu de Gavà (Baix Llobregat).
Estudi de les restes ceràmiques. Anàlisi morfològica, tipològica.
- Alicia ESTRADA. Col·laboradora del Museu de Gavà (Baix Llobregat).
Estudi de les restes malacològiques.
- Anna GÓMEZ i Emma GUERRERO. Estudiants de 3r cicle de la UAB.
Gestió del material arqueològic. Realització de bases de dades.
- Oriol VICENTE. Tècnic informàtic de la UAB
Informatització de documentació.

Nota:

Para la traducción, consúltese la web
For a translation please go to web

PROPOSTA D'ANÀLISI

L'aparició del jaciment arqueològic de Sant Pau del Camp al Pla de Barcelona, a finals dels anys 80, esdevé a l'època una de les troballes més importants de l'arqueologia prehistòrica a Catalunya. El descobriment omplia un buit important en la prehistòria de Catalunya per raons diverses. En primer lloc, pel context geogràfic on va aparèixer, ja que constituïa les restes d'una ocupació estable (poblat i necròpolis) en diferents moments de la prehistòria recent (neolític, edat del bronze) a la ciutat de Barcelona. En segon lloc, i atesa la riquesa de les restes recuperades, hauria hagut de permetre caracteritzar un assentament en zona costera de Catalunya, datat a l'època dels primers agricultors i ramaders, testimonis que són molt rars en el Mediterrani occidental (vegeu, per exemple, Leucate, França). A més a més, l'excepcionalitat dels documents exhumats –tant pel que fa a hàbitat, amb estructures d'emmagatzematge d'època neolítica i restes de construccions datades del bronze antic, com a la recuperació d'un conjunt d'enterraments en ambdós períodes– permet que es pugui considerar un dels conjunts de sepultures neolítiques més importants de Catalunya.

Malauradament, aquesta descoberta no ha tingut el ressò científic i social que mereixia, en part a causa de les escasses publicacions científiques (vegeu bibliografia) i per l'absència de treballs d'estudi específics respecte de materials recuperats. Aquests fets han provocat que el jaciment de Sant Pau sigui avui un gran desconegut per a l'arqueologia catalana i que, a part de citacions genèriques, la seva contribució a la definició de l'evolució històrica més arcaica de Barcelona en particular i de Catalunya prehistòrica en general sigui insignificant. Cal destacar, a més, que la comunitat científica internacional demana la represa de l'estudi i la publicació dels resultats en una monografia.

OBJECTIU GENERAL

A fi d'esmenar aquestes mancances, es proposa un nou projecte de recerca amb l'objectiu de reprendre els treballs d'estudi d'aquest jaciment, amb l'objectiu de caracteritzar les restes recuperades tant a nivell d'estructures com de restes materials i desenvolupar les anàlisis necessàries i factibles que permetin una lectura històrica completa d'una de les primeres ocupacions del Pla de Barcelona. A més a més, la seva contextualització en el conjunt de les dades disponibles sobre la prehistòria recent a Barcelona, després de les excavacions dels últims vint anys, hauria de permetre renovar de manera dràstica el coneixement disponible sobre la prehistòria a Barcelona. Aquesta renovació de la informació disponible sobre el jaciment de Sant Pau del Camp i el seu context històric, afectaria el coneixement del medi físic i la seva evolució diacrò-

nica; la caracterització de les ocupacions humanes; les activitats productives desenvolupades (agricultura i ramaderia incipients); la producció i l'ús de productes manufacturats; la inclusió dins les xarxes d'intercanvi existents -calaita, jasp...-; l'estudi de la població amb la definició de la seva estructura (edat, mortalitat...) característiques genètiques i, finalment, una aproximació a l'estructura social.

ETAPES I DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

El treball es desenvoluparà en diverses fases amb objectius precisos. Així, en una primera fase, es centraran els esforços en:

- L'ordenació de la documentació tant escrita com documental que permeti la correlació dels materials arqueològics amb les unitats estratigràfiques distingides en la intervenció de camp.
- La creació de les bases de dades informatitzades necessàries que recullin la informació disponible alhora que es fa la classificació i l'adequació del material arqueològic per UE i estructures per facilitar-ne l'estudi.

En la segona fase es desenvoluparà:

- L'estudi de la globalitat del material arqueològic per UE i estructures individualitzades.
- Correlació i verificació de la seqüència estratigràfica global del jaciment. Aquesta aproximació és de tipus interdisciplinari.
- Estudis amplis que van des de les restes ceràmiques, les restes lítiques tallades, les restes macrolítiques, les restes d'ornamentació, les restes arqueozoològiques i malacològiques, fins a les restes paleobotàniques (pel que fa a les mostres extretes durant la intervenció) i finalment les restes antropològiques.
- Aquests estudis es realitzaran des d'una perspectiva integral. Per exemple, en el cas dels artefactes, des de la caracterització de la matèria primera, les tècniques de fabricació, el seu ús... Pel que fa a les restes orgàniques, l'aproximació és també global i intenta acostar-se a la gestió dels recursos: tipus de ramaderia, aprofitament de recursos naturals... En el cas de l'estudi de les restes humanes, es tracta de caracteritzar la població tant des d'un punt de vista antropològic (estructura de la població, patologies i aportacions a les seves activitats: dietes alimentàries...) com genètic.
- Es preveu la realització d'anàlisis específiques tant de datació absoluta com de caracterització de materials, anàlisi de microrestes, etc.

RESULTATS DEL PROJECTE I VISUALITZACIÓ SOCIAL

Totes les dades indiquen que la qualitat i l'excepcionalitat del jaciment de Sant Pau del Camp mereixen, un cop realitzat l'estudi, una publicació monogràfica. Aquesta publicació de caràcter científic anirà acompanyada de l'habitual presentació de resultats en revistes o col·loquis nacionals i internacionals especialitzats.

A nivell de visualització social del projecte, es poden implementar diferents tipus d'actuacions en funció dels resultats. Tot i així,

seria molt important situar tot el conjunt dins el context prehistòric del Pla de Barcelona, relacionar-lo amb altres ja coneguts de la ciutat i de Catalunya en general, és a dir, una revisió de la prehistòria de Barcelona, que podria ser objecte d'una exposició monogràfica i/o una publicació divulgativa.

BIBLIOGRAFIA

ALBIZURI, S.; NADAL, J. 1993. "Resultats de l'estudi arqueozoològic del jaciment Caserna de Sant Pau (Barcelona)". *Pyrenae*, 24. (Barcelona), p. 79-85.

ANFRUNS, J.; MAJÓ, T.; OMS, J.I. 1993. "Les restes humanes neolítiques de la Caserna de Sant Pau". *Tribuna d'Arqueologia 1991-1992*. (Dept. de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona), p. 36-38.

ANFRUNS, J.; MAJÓ, T.; OMS, J.I. 1991. "Estudio preliminar de los restos humanos neolíticos procedentes del yacimiento de la calle Sant Pau (Barcelona)". *Nuevas perspectivas en antropología*. Public. Universidad de Granada, p. 43-51.

DD.AA. 1993. *El jaciment prehistòric de Sant Pau del Camp*. Servei d'arqueologia de la Ciutat. Ajuntament de Barcelona. Fulltò informatiu.

GRANADOS, O.; PUIG, F.; FARRÉ, R. 1993. "La intervenció arqueològica a Sant Pau del Camp: un nou jaciment prehistòric al Pla de Barcelona". *Tribuna d'Arqueologia 1991-1992*. (Dept. de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona) p. 27-32.

LAORDEN, V. de; PRADA, J. L.; MONSEÑE, F. J. M.; SERRA, J. 1993. "L'estudi geològic del solar de la Caserna de Sant Pau". *Tribuna d'Arqueologia 1991-1992*. (Dept. de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona) p. 33-35.

WUNSCH, G.; GIBAJA, J.F. 2003. "La nécropole néolithique de Sant Pau del Camp (Barcelone): interprétation socio-économique à partir du traitement statistique du mobilier des sépultures", a P. Chambon J. Leclerc [ed.]. *Les pratiques funéraires néolithiques avant 3500 av. J.C.* Société Préhistorique Française, M. XXXIII, p. 115-123.